

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 5. februar 2019
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mads Møller Langtved
Sagsnr.: 2019-0037-0054
Dok.: 995547

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 9 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven (L 95), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 28. januar 2019. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Marie Krarup (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Mads Møller Langtved

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 9 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven (L 95):

”Hvis den danske statsborger Y spiser frokost med sin veninde X, der er russisk statsborger, X giver Y en debatbog med russiske synspunkter på internationale forhold, X lægger ikke skjul på, at hun af og til hjælper den russiske efterretningstjeneste, Y skriver nogle dage efter et indlæg i medierne, der er meget kritisk overfor EU, Y kommer også med en kritik af EU-sanktionerne overfor Rusland, Y anmeldes til politiet af Z for at føre påvirkningskampagne i samarbejde med den russiske efterretningstjeneste - Skal Y straffes,
- hvis hun er journalist (ifølge lovforslagets punkt 3.3.4. holdes journalister, så vidt det forstås, udenfor det område, der kriminaliseres),
- hvis hun er sygeplejerske eller
- hvis hun er politiker?”

Svar:

1. Det bemærkes indledningsvis, at formålet med den foreslåede ændring af straffelovens § 108 ikke er at kriminalisere ytringer eller meningstilkendegivelser.

Formålet med lovforslaget er at styrke det strafferetlige værn mod udenlandske påvirkningsoperationer mod Danmark ved at gøre det klart, at det er strafbart at hjælpe eller sætte en fremmed efterretningstjeneste i stand til at virke inden for den danske stats område ved at samarbejde om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse.

For at der vil kunne straffes for ulovlig påvirkningsvirksomhed efter bestemmelsen i straffelovens § 108, skal en række objektive betingelser være opfyldt.

For det første skal der være tale om, at gerningsmanden har hjulpet eller sat en *fremmed efterretningstjeneste* i stand til at *virke inden for den danske stats område*.

For det andet skal der være tale om, at gerningsmanden har *samarbejdet* med den fremmede efterretningstjeneste om at *udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse*.

Der henvises til pkt. 3.3.1-3.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger for en nærmere gennemgang af ovennævnte gerningsmomenter.

Hvis disse betingelser er opfyldt, og bestemmelsen således objektivt set er overtrådt, er det yderligere en forudsætning for at ifalde straf, at de subjektive betingelser er opfyldt – dvs. at gerningsmanden har haft det fornødne forsæt, jf. den almindelige regel herom i straffelovens § 19.

Der henvises i den forbindelse til pkt. 3.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvor det bl.a. fremgår, at gerningsmanden skal have forsæt i relation til samtlige objektive momenter, der konstituerer forbrydelsen.

Der kan således med lovforslaget alene straffes for ulovlig påvirkningsvirksomhed efter straffelovens § 108, hvis gerningsmanden for det første havde forsæt til at hjælpe eller sætte en *fremmed efterretningstjeneste* i stand til at virke inden for den danske stats område, da gerningsmanden udførte sine handlinger. For det andet skal der være forsæt til at *samarbejde* med den fremmede efterretningstjeneste om at *udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse*.

Med forsæt sigtes der til alle forsætsgrader, som i dansk ret antages at udgøre direkte forsæt, sandsynlighedsforsæt og eventualitetsforsæt. For en nærmere beskrivelse heraf henvises til Kommenteret straffelov, Almindelig del, side 242-250, 10. omarbejdede udgave, af Vagn Greve, Poul Dahl Jensen og Gorm Toftegaard Nielsen, Jurist og Økonomforbundets Forlag, fra 2013.

Afgrænsningen mellem forsæt og uagtsomhed kan overordnet beskrives således, at det afgørende for vurderingen af, om gerningsmanden har haft forsæt til en forbrydelse, er, hvad gerningsmanden faktisk har tænkt og indset, mens det afgørende for uagtsomhedsbedømmelsen er, hvad gerningsmanden burde have tænkt eller indset. Det er ikke tilstrækkeligt for at ifalde straf efter straffelovens § 108, hvis gerningsmanden alene har handlet uagtsomt.

2. I forhold til det eksempel, der beskrives i spørgsmålet, bemærkes det, at der – for at de objektive betingelser for at ifalde straf er opfyldt – skal være tale om, at person Y har hjulpet eller sat en *fremmed efterretningstjeneste* i stand til at virke inden for den danske stats område ved at have *samarbejdet* med den fremmede efterretningstjeneste om at udøve påvirkningsvirksom-

hed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse.

Hvis de objektive betingelser for at ifalde straf efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 108 er til stede, bliver spørgsmålet, om person Y har haft det fornødne forsæt i relation til samtlige objektive momenter i bestemmelsen – dvs. at der har været tale om et *samarbejde* med en *fremmed efterretningstjeneste* om at *udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse*.

Som Justitsministeriet læser eksemplet, synes der umiddelbart ikke at være tale om et samarbejde med en fremmed efterretningstjeneste om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse.

Det bemærkes for god ordens skyld, at spørgsmålet om, hvorvidt der i en konkret situation har været et samarbejde mellem en person og en fremmed efterretningstjeneste om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse – og om den pågældende i givet fald har haft det fornødne forsæt hertil – i sidste ende vil være op til domstolene at vurdere. Det vil i den forbindelse være anklagemyndigheden, der skal løfte bevisbyrden for, at bestemmelsen i straffelovens § 108 er overtrådt, og for at gerningsmanden har haft forsæt i forhold til samtlige objektive momenter, der udgør forbrydelsens gerningsindhold.

3. For så vidt angår spørgsmålet om sædvanlig journalistisk virksomhed henvises der til Justitsministeriets samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 8 vedrørende lovforslaget, hvoraf det fremgår, at det ved vurderingen af, om der er tale om sædvanlig journalistisk virksomhed, ikke er afgørende, hvilken formel profession den pågældende person har.

Det bemærkes i øvrigt, at det fremgår af pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at straffelovens § 108 i de konkrete sager, hvor bestemmelsen er relevant, vil skulle anvendes inden for de grænser, der følger af artikel 10 om ytringsfrihed i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK). Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at ytringer af politisk karakter nyder en særlig beskyttelse efter artikel 10 i EMRK.